

Edvards Vulfs

Klusuma bērni

Drāma 1 cēlienā

Personas:

Ilga.

Artis.

Linars.

Prātiņš.

Notiek — tagad.

Skatuve:

Neliela, ar māksliniecisku garšu ierīkota istabiņa mājas augšējā stāvā. Viens logs. Pa kreisi — durvis, kurās ved otrā, tādā pat istabiņā. Daudz grāmatu. Gleznas, to starpā vairāki oriģināli. Rudens diena iet pret vakaru. Artis guļ uz dīvāna, Linars sēž viņam blakus.

Istabā manāma patīkama, harmoniska omulība un tāds savāds, kā svētdienas, miers.

Linars lasa lēnā, mūzikālā balsī: Vai jums zināmas klusās miera stundas, kad dvēseļu mūzika skan visumaigāki un svētlaimība mirdz acu bezdibeņos, kad dzīves krāsas top mīļas un prāts bauda mūžīgo daiļuma avotu skaistumu.

Artis uzliek viņam roku uz pleca, uzmanīgi pārtrauc: Vai zini...

Linars: Ko teiksi?

Artis: Tu sacīji, ka jūtoties tagad tik ļoti, ļoti labi.

Linars: Jā. Teicu. Arī tu to teici.

Artis: Savādi. Un tomēr man liekas, ka šē gaisā vilņo kas neparasts. Kas noslēpumains. Kā gaidas. Šis miers liekas būt pilns dziļu, melankolisku nojautu. Un tomēr, tomēr. Man ir tik labi kā vēl nekad.

Linars: Neskatoties...

Artis: Jā. Neskatoties uz to, ka Ilgas nav šē. Man pat ienāca prātā. Nē, tās blēņas. Iedomas. Jūtu maldinājums.

Linars: Saki... (Isi pēc tam.) Saki jel.

Artis: Man pat ienāca prātā, ka viņa tagad varbūt traucētu mūsu dvēseļu harmoniju.

Linards: Ilga? Mūsu Ilga? Kā tu runā... Vai tad viņa mums nav abiem dārga, — nē, vairāk, — svēta.

Artis: Tas ir tik savādi un tomēr, liekas, patiesi. Arī es esmu pārlicināts, ka tu to instinktīvi jūti un saprast sāc. Ir bijuši momenti pēdējā laikā, kur abi mēs, ar Ilgu kopā sēžot, vēl kādu ceturto, kādu svešnieku manījuši esam. Es to tavās acīs lasīju.

Linards: Man savādi skan tavi vārdi.... (domā, mēkātiski, lēni, gaŗi atkārtoti.) Man savādi... (tad, piepeši.) Arti — Ilga mūsu saule, Ilga — mūsu ziedonziens, Ilga — mūsu nākotne. Arti, Ilga ir skaista un viņai sirds, kā sapņu roze. Arti, Ilga mūsu dvēseļu dievnamā vareņākā dieviete.

Artis: Viss, viss mūsu Ilga. Bet, Linard — tikmēr, kamēr viņa mūsu valstībā.

Linards: Vai viņa atstāt grib šo valstību, mūsu lielo, skaisto miera valstību? Vai viņa teikuse to? Vai tu to tiešām nomanījis?

Artis: Arī tu, Linard. Varbūt tu pat agrāki, kā es, jo tev dvēsele maigāka un jūtīgāka. Tev zēl tik atzīties, jo abiem mums viņa tik dārga.

Linards: Man saprast grūti.... Nē... (domā.) Nē.

Artis: Linard, — Ilgai svešas tapušas mūsu dvēseles. Viņā skan disharmoniskas, mums naidīgas skaņas.

Linards: Bet mēs taču dzīvojam kopā un saprotamies jau veselus trīs gadus. Mūsu starpā līdz šim valdijuse visulielākā saskaņa. Kā tik piepeši būtu dzimuse nesaskaņa? Kur bija viņai rasties? Taču ne Ilgas dvēselē. Tur tik ātri neuzliesmo un nedziest nekas.

Artis: Nē, ne dzimuse nesaskaņa, bet tikai atdzīvojusies, uzliesmējuse. Viņa tur dusēja sen. Nu pamodusēs ir. Priekš tam nevajag daudz. Zinu, ka tu to saproti un zini. Kā tas arī lai nebūtu, — vai tad tavas dvēseles stīgas nav dzidras, kā rīta blāzmas pavedieni? Atzīsties, Linard. Saki, ka tas taisnība. Mani tu nežēlo. Re-

dzi, es esmu gaidu pilns un likteņtēva acīs kā stindzis vēros. Man šis brīdis secen neies. Nu, Linard...

Linards: Var jau būt. Es nenoliedzu. Ir kaut kas savāds. Bet nevajag tūdaļ tik ļauni domāt. Redzi nu, — mūsu mieram jau beigas. Nupat vēl par viņu priecājāties, bet tagad... Iztraucējām. Kā izbiedēts putniņš aizlaidās viņš un vis tik ātri neatgrieziesies.

Artis: Mums bija jāsapagatavojas. Tas pilnīgi loģiski. Es sen par to domāju. Sen sāku nomanīt, kā Ilgas dvēsele briest un veras. Jutu es, ka kas savāds nāks pie mums viesos. Kad viņa naktī gultā mētājās ar karstu pieri un sausām lūpām, nesakarīgus vārdus miegā runādama, tad es ārā aiz loga dzirdēju smieklus. Tie bija nakts un vētras smiekli, kuŗi dienas gaismā nemēdz skanēt. Es nojautu tad, ka nāks drīzi tā stunda, kad Ilga nolādēs mūsu mieru un ar slāpstošu dvēseli un mirdzošām acīm tieksies ārā, tur, troksnī un drūzmā, skaļajās gaviļēs un drūmajos vaidos. Viņas dvēsele vēl nav tam pāri gājuse, kas mums sen no pagātnes viņiem aizskalots. Tas bija neprāts, Linard, toreiz, kad mēs paņēmām šo kluso, lēno stādiņu un, vēl vētru nepazīnušu, pārstādījām viņu mūsu miera puķu dārzā. Tā bija par daudz liela palāvība uz saviem spēkiem, kad domājām mēs, ka viņa uziedēs mūsu vientulības pavēnī un mūžīgi reibinās mūs ar savu smaršu, nekad neiedegdamās pēc vēja brāzieniem un karstās pusdienas saules. Jā, sen es to sapratu un tāpēc pamazām pierādis esmu pie domām par nākamo stundu. Reizām man pat ienāk prātā, ka es gaidu šo stundu, ka tikai viņa, mums Ilgu atņemdama, var viņu atkal atdot mums atpakaļ. Un jo ātrāki, jo labāki tas. (Klusums.) Tu taču jūti nu?

Linards neatbild.

Artis nosēžas pie viņa: Rau, Linard, kā sirds tev pukst. Jā, kaist tev vaigi. Klau, Linard, kā klusums čukst. Jā, tev ir baigi.

Linards kā izvairīdamies: Šurpu nākdams dzēru konditorejā mokku....

Artis drusku nepacietīgi, bet neizejot no kopējās sajūsmas: Gaisā nav mokkas tvaiku un es viņu dzēris neesmu...

Linars: Nu, piedod... Piedod... Es nekā nezinu... Viss jau var būt, viss var būt...

Artis: lēnā mierā, kā atvieglots: Nu, redzi, nu... Nu, redzi, nu....

(Klusums.)

Artis: Tā... Nu mēs varam lasīt tālāk. Mēs esam gatavi uz visu, jo pielūdzām lielo dievu Mieru. Arī viņš prasa upurus, jo viņš taču ir — dievs...

Linars: Lasīsim. (Ņem atkal rokā grāmatu.) Tad iesāk viņnot... (pie durvīm klauvē.)

Artis: Laikam — Ilga. Iešu, ielaidīšu... (Pieceļas un iet uz durvīm.)

(Ienāk Prātiņš.)

Prātiņš ļoti familjāri: A!... Te nu viņi ir... Bija gan ko kāpt... Tīri vai nokusu... Četras trepes... (Sasveicinās ar Linardu un Arti.) Sveiki, sveiki!... Negaidīts ciemiņš, vai nē?

Linars: piecēlies no dīvāna: Tā — gandrīz...

Prātiņš: Dzīvojat ieslēgušies savā alā un nesaejaties ar ārpasauli. Tādēļ arī brīnums, ja ienāk kāds cilvēks no turienes.

Artis: Tas tiesa. Dzīvojam ļoti vientulīgi.

Prātiņš aplūko istabu: Nekas. Omulīgi ierīkots. Tikai par daudz drūmi. Vajadzētu vairāk gaismas. Tagad istaba atstāj tādu nospiedošu iespaidu.

Artis smīn: Modernu, vai nē?

Linars: Modernu... (ar smaidu norauj.)

Prātiņš: Manis pēc. Ne vārdā lieta. Jā, jā. Modernisti... Jūs jau abi tagad palikuši par modernistiem. Tā visi runā.

Artis: Kuņi — visi?

Prātiņš: Nu, tie, kas pie mums par mākslu interesējas.

Linars: Un ko viņi saka?

Prātiņš: Viņi saka... Ak, tā, — tu jau arī, Linard, pēdējā laikā dūšīgi vien rakstot. Dievs! — kas mums tagad to rakstnieku. Visi raksta. Tīrā modes lieta. Lai nu viens cilvēks vēl saka, ka mēs neejam attīstībā uz priekšu. Vai nevari man ko palasīt priekšā?

Linards: Gan jau.... Bez tam — man acumirkļi nav nekā mājā.

Artis: Tu novirzījies no lietas; Prātiņ. Iekš kam tad pastāvēt mūsu modernisms?

Linards: Jā gan. Interesanti, no kam viņi to spriež. Drukājuši pēdējā laikā mēs nekā neesam.

Prātiņš: Ļaudis runā, mīļie, ļaudis runā...

Artis smīn: Ka tauta sākuse interesēties par saviem māksliniekiem....

Linards: Jā, sevišķi par viņu privāto dzīvi. (uz Prātiņa.) Na, tālāk!...

Prātiņš: Visi apbrīno jūs. Daudzi pat smejas. Dzīvojot, kā kurmji, kuņģi zemē ierokas. Un tad — tas jūsu savādais triumvirāts. Par to visuvairāk runā. Es domāju jūs abus un Ilgu. Atzistos, arī man tā lieta izliekas savāda. Par abiem — viena sieva, ha-ha-hā! Varbūt, ka to modernisma mācība prasa no saviem praviešiem, bet man, vienkāršam mirstīgam, tas patiesi paliek neizprotams.

Artis: Tad jau labi. Kam tik daudz lauzīt galvu? Kam mēģināt saprast, kad labi zin, kā nesapratīs.

Prātiņš: Bet — atvaino: es taču dzīvoju pasaulē. Tādēļ man ir zināma interese pret dažādāmi parādībām. Gribas viņas izdibināt. Netik palikt pakaļā laika garam...

Linards smej: Ja gan, — laika garam...

Prātiņš: Nē, — bez jokiem. Tā lieta daudzus interesē. Anekdotes iet par jums. Bērzkalns stāsta sevišķi daudz. Esot pie jums bijis un jūsu dzīvē noskatījies.

Linards: Bērzkalns? Kāds Bērzkalns?

Prātiņš: Vai tad neatcerāties? Skolā uz viena sola sēdējām.

Artis: Tas laikam tas tirdzniecības kandidāts...

Prātiņš: Nu, jā, nu jā... Pērn politehniku no-
beidza...

Linars: Bet šis cilvēks taču nav nekad pie mums
bijis. Es pat gadus trīs neesmu viņu redzējis.

Artis: Cik muļķīgi. Labprātīgi uzņemties mēlne-
ša lomu. Un — ar kādu mērķi?

Linars: Kalpīgie sabiedrības gari. Viņi ir ga-
tavi uz visu, lai izpatiktu savai sabiedrībai. Riebīgi!

Prātiņš: Brīnums!... Vai tad viņš patiesi būtu
melojis? Zināt, viņš sacīja, ka jūs to lietu noslēguši, tā
sacīt, uz kooperatīviem pamatiem... Un ja būšot Ilgai
bērni, viņi piederēšot jums abiem. Visi trīs vienā gultā
gulot, — viņš arī teica....

Linars: Pietiek. Nevēlos vairāk dzirdēt. Rie-
bums nāk klausoties šīs netirās tenkas. Fui, cik cilvēki
taču var būt negliti!

Artis: Nožēlojamās dvēseles! Viņi taču paši at-
zīst, ka viņu dzīvei nav satura, ka nav nekā, par ko va-
rētu tā labi krietni izrunāties. Tādēļ viņi meklē kaut
kādu pieturas punktu citu dzīvē, lai kaut uz brīdi izvilktu
sevi no tā vienaldzības sastinguma, kādā viņi atrodās.

Prātiņš: Esat gan aukstasinīgi filozofi. Var re-
dzēt, ka visas tās lietas jūs necik daudz neuzbudina.

Linars: Zemu gan vajadzētu mums stāvēt, lai
tā kaut kas mūs varētu uzbudināt. Tas pierādītu, ka
mēs vēl neesam pārrāvuši visas saites ar to purvu, no
kurienes tenkas nāk...

Artis mierīgi un cieši: Jā, labais Prātiņ... Kad
pāriesi mājā, tad pateic viņiem šos mūsu vārdus. Es zi-
nu, ka viņi jutīsies ļoti apvainoti. Viņu dusmas iedegsies
un viņi mēģinās viņas izgāzt pret mūsu miera valstību,
mūsu svētlaimību. Bet tas viņiem neizdosies. Kā nespē-
cīgas atsitīsies viņu bultas pret mūsu valstības sienām,
jo šīs sienas ir stiprākas par visiem pasaules elementiem.
Viņas ir uzceltas no cietākajiem dvēseles dārgakmeņiem.
Mēs pasmiesimies par viņu cīņas sparū. Par to, kā viņi

mēģinās aizdzīt no sava dzīves apvārksņa pelēkos ikdienības mākoņus, rikodamies ciņā pret skaistumu un patiesību,

Prātiņš: Gudri jūs esat sākuši runāt. Es i nesa-protu vairs. Jā, jā, — modernisti. Kalngalu cilvēki... Dievi... (smejas)

(Klusu ciešana.)

(bez gala ikdienišķi.) Kur tad jūsu madāma, — vai nav mājā?

Linards: Nav...

(Atkal klusuciešana.)

Artis: Vai vēl kas ko teikt?

Prātiņš: Nevaru atcerēties.... (Domā.) Ak, jā!... Laimiņu Kārlis prec pēc Puķišu Gustes. Zināt, tās vecās meitas ar 100,000 rubuļiem, kuŗai māja uz Lielās ielas un tvaika dzirnavas. Cerē dabūt daudz naudas, bet ļaudis runā, kā iegāzīšoties, jo Guste kādā dievbijīgas sajūsmas momentā visu naudu baznīcai norakstijuse... Tad — Andruļu Roberts — arī mūsu skolas biedrs — apčiepa kasi, kuŗā bija par kasieri un aizlaidās uz Ameriku... Na, — no tā to varēja sagaidīt. Tas bija jau skolā viens „pipīgs“ zellis. Tava vecā brūte, Purmaļu Millija, arvienu vēl sēž un gaida brūtganu... (Pulkstens sit pieci.) Ūjā, vējš!... Pieci jau... Tad jāiet... Gandrīz aizkavējos... Būs jāņem fūrmanis... (Stomās.) Vai zināt... vai nevarat man aizdot kādus desmit rubuļus. Traki vajag. Nekur, kur raut, Dieva vārds, divdesmitajā atdošu...

Artis: Iedod viņam, Linard...

Linards dod naudu: Nu, še...

Prātiņš: Merci, merci... Kolēģiāli jūs esot, — to es arvienu esmu sacījis. Nu, tad uz redzi!... (Atvadās un aiziet.)

Linards pārvelk ar roku pār pieri: O!... Paldies Dievam, ka aizgāja. Viņš ienesa še tādu purva smaku, ka man vai elpa aizraujas.

Artis: Un taisni šodien vajadzēja viņam atnākt! Nu vairs neietikt atpakaļ, agrākajā sajūsmā.

L i n a r d s paņem grāmatu: Es nevaru vairs lasīt. Vārdi tādi sveši izliekas. It kā cita grāmata būtu priekšā. Tā ir arvien dzīvē. Kad tu, cilvēks, esi taisni visulabākajā gara stāvoklī, kad jūties sevi pāri pār visu zemo, netīro, tad piepeši nāk kaut kas, kas aptraipa ar ikdienības dubļiem tavas mirdzošās sapņu pērles... (Nogulstas atkal uz dīvāna.) Sēsties... Mēģināsim atkal apskaidrot aptumšoto paradīzi. Mēģināsim turpināt...

A r t i s nosēžas uz dīvāna: Mēģināsim,..

(Pie durvīm klauvē.)

L i n a r d s: Ilga...

A r t i s iet ielaist.

(Ienāk Ilga.)

I l g a nogurušā balsī: Labvakar!

L i n a r d s: Kur tu tik ilgi biji, Ilga?

I l g a drusku nepacietīgi: Taču neblandījos pa ielu. Biju pie paziņām.

A r t i s: Kur tev pēdējā laikā radušies tik daudz paziņu?...

I l g a: Atkal jau muļķīgās iedomas un aizdomas. Tas taču apnik galu galā, ja katru stundu viņas tiek atkārtotas.

A r t i s: Es domāju, Ilga, ka tas, ko mēs runājām, nāk no sirds. Tu patiesi pēdējā laikā esi pārvērtusēs. To tu vis nenoliegsi.

L i n a r d s saņem Ilgas roku: Nu, neļauņojies tūlīt. Mēs nupat par tevi runājām. Mēs jūtam kaut ko, Ilga. Mūsu mīlestība jūt. Viņa kā putniņš priekš negaisa piecēlusēs spārniņos un spārniņi viņai trīc...

I l g a : Var jau būt, Linard, ka tas tiesa. Varbūt kā ar mani kaut kas notiek. Es pat esmu pārlicināta, kā tas tā ir. Bet kādēļ, kādēļ atgādināt man to? Tas man dara sāpes. Es no tam tik ļoti ciešu. Ticat man to...

L i n a r d s: Tu ar katru dienu, ar katru stundu paliec mums svešāka. Tevī dzimst kaut kas jauns. Pamazām, pamazām dzimst viņš un drīzi taps liels. Vēl tikai dzirkstele, ar laiku būs viņš liesma. Un šī liesma būs naidīga mūsu dvēselēm.

Artis: Man liekas, ka šī liesma jau kvēl. Nav vairs dzirkstele, jo dzirkstele vēl var dzist. Es to tavās acīs, Ilga, lasīju, kad nupat pa durvīm ienāci. Viņa nedzisis, Ilga, — vai nē? Tu to taču saproti?

Ilga: Ak, Dievs!... Es nezinu, es nekā nezinu. Jūtu tikai, ka nav viss tā, kā agrāki. Piemēram, guļ tur tagad. Linards uz dīvāna. Man vajadzētu mesties viņam klāt, skūpstīt viņu, pateikties par to, ka viņš man tā līdzī jūt. Bet es — es sēžu še un man nepatīk, ka viņš tur guļ. Man dusmas uz viņu. Es gribētu kliegt, lai viņš jel ceļas, lai skrien uz ielu, lai dodas iekšā ļaužu drūzmā un smejas, un kliegz, un aizelšas...

Artis domīgi galvu rokās atspiedis sēž uz dīvāna malas; **Linards** vēl guļ: Cik nemanot tas nāca. Tā vēlā naktī atdarās durvis slimnieka istabā un uz slieģšņa parādās Lielais Noslēpums...

Ilga: Man liekas, it kā es pie jums ar neredzamām ciešām ķēdēm saistīta un kā es piepeši sāku nojaust, kā šīs ķēdes žņaudz mani, iespiežas manās miesās un atstāj tur asiņainas rētas. Un man gribas saraut šīs ķēdes, tikt vaļā no viņām, būt atkal brīvai, kā ērglim sniegainā kaln- galā. Kāpēc? Kāpēc? — jautāju es sevi, bet atbildes nav. Tikai šausmas sirdī dzimst un aug, un aug, un nedod mie- ra. Es šodien gāju pa bulvāri un tur bija daudz ļaužu. Viņi smējās, runāja un jokoja. Bet garām brauca spīdo- šas karietes. Un zirgi zviēda un elektriskā gaisma lai- stījās logos. Un piepeši man iegribējās doties iekšā trok- šņainajā mutulī un visu izbaudīt, un visu izjust. Griez- ties virpulī, lai zūd zem kājām un no acīm viss, viss! Bet tad piepeši es iedomājos mūsu kluso istabiņu un es sa- jutu...

Linards: Vai ilgas pēc viņas?...

Ilga: Nē, — tās nebija ilgas. Es sajutu, ka uz ma- niem pleciem guļ ķēdes un saraut, saraut gribēju es viņas. Savādas iedomas dzīta es nācu šurp. Es skrēju, kā bēgtu no kā. Biju apņēmusēs, līdz ko atnākšu, visu iz- teikt, nomest ķēdes, lūgt, lai jūs man palīdzat to izdarīt ja patiesi mani mīlat. Es jūtu sevi mīlzu spēku, jūtu, kā

esmu gatava uz cīņu ar visām pasaules varām un paredzēju jau uzvaru. Bet — ienācu es šē iekšā un atkal kaut kas savāds, savāds pārņēma mani. Manās dzīslās it kā iezagās nespēka atomi un uz jūsu pārmetumiem, uz kuriem man vajadzēja atbildēt ar taisnību, es atbildēju ar liekulību!...

L i n a r d s : Bet tas taču nenāca pēkšņi? Tas tevī pamazām iesakņojās. Un tu varēji visu laiku klusu ciest? Ne vārda mums par visu neteikt? Mums, mums! Tas bija netaisni no tevis!

I l g a : Kādēļ man bija teikt? Priekš kam vārdi? Es redzēju, kā jūs jūtat. Katrā manā vārdā jūs jūtat slepenas domas. Un saprotat mani labāki, nekā kad viņas jums atklājuse būtu. Instinktīvi jūtat un — šausmu nebija. Tagad es nācu klajā ar skaidriem nemaskotiem vārdiem un ieradās zaļais nezvērs — šausmas...

A r t i s : Mēs pirms tavas ienākšanas runājām, ka šē gaisā vilņo tādas savādas gaidas. Tagad viņas piepildījušās. Viņš vēl gribēja sevi un mani maldināt. Aiz mīlestības. Bet tad es viņu piespiedu atzīties. Mēs sagatavojāmies uz kaut ko un tādēļ neesam pārsteigti. Varēja nākt vēl kas ļaunāks...

L i n a r d s : Saki, Ilga, dārgā, kādi tie iemesli, kuri mūsu svētlaimību priekš tevis padarījuši par slogu? Vai zini viņus?

I l g a : Iemesli? Es nezinu iemeslu... Dvēsele neprasa pēc iemesliem. Viņa ir par lepnu. Viņa ir liela, kā ugunsdieve un iet brīvus ceļus. Tā vējš nāk un iet un mēs nezinām, no kurienes un uz kurieni.

L i n a r d s : Man ir tā, it kā es dzirdētu gaŗām aulēkšojam vētras zirgu...

(Sāk mesties tumšs.)

I l g a pieiet pie loga: Jā, — sāk mesties tumšs un ārā ir sacēlies vējš... No ezera, aiz pilsētas vārtiem, vilņiem plūst migla...

L i n a r d s pieiet viņai blakus pie loga un uzliek roku uz pleca: Ezermalā gaisā it kā vilņo spoku tēli...

A r t i s : Tie mani sapņi... (domīgi, sērīgi.)

Ilga: Rau, tu tagad uzliki roku man uz pleca, bet man ir tā, it kā čūskas vītos ap manu miesu. Es redzu krēslā spīguļojam zaļas, ugunīgas acis un man gribas bēgt, bēgt!

Linars: Man nav vārdu, ar ko tevi mīrināt, jo es zinu, ka tā liesma, kuŗa tev krūtīs iedegusēs, nav apslāpējama. Mūsu spēks te par vāju. Mums jāpadodas Lieļajam Noslēpumam. (Atiet abi no loga un nosēžas pie Arta, uz divāna. Grupa.)

Linars: Pieglaudīsimies viens pie otra. Tā kā senāk. Šie jaukie, klusie brīži, kad lūpas klusēja, bet dvēseles runāja!... (Paņem grāmatu un lasa.) Mēs te lasījām pirms tavas ienākšanas: „Vai jums zināmas, klusās miera stundas...” (Lasa līdz beigām.)

Ilga histēriski: Nē, nē!... Es nevaru, nevaru!... Man jāiet!...

Artis: Kurp tu gribi iet?

Ilga: Turp, kur dzīve mutuļo. Iekšā, pašā drūzmā, trakajā burzmā. Un smieties, un baudīt! Liet eļļu liesmā, kas kvēlo sirdī, lai vēl lielāka iedegās viņa un dzīvot, dzīvot!

Artis: Kur tu gribi dzīvot?

Ilga: Starp cilvēkiem.

Artis: Starp aukstajiem, bezsirdīgajiem egoistiem?

Ilga: Ne viņiem, — sevīm dzīvot. Viņi lai ir tikai ierocis. Lai lokās viņi zem manām kājām, kā tārpiņi, bet es smiešos, smiešos! (Grib gērbties.)

Linars: Tu patiesi iesi, Ilga?

Ilga: Tu vēl vaicā?

Linars. Un nenāksi atpakaļ.

Ilga: Nezinu.

Artis: Cik liela gan tava liesma!

Ilga: Liela, liela! Pasaules nojauks viņa un pasaules radis! Liela, liela!

Linars piepeši: Ej, Ilga!

Ilga: Linard! Tad taču tu mani saproti!...

L i n a r d s : Jā. Arī viņš saprot.

A r t i s : Lai piepildās tavš sapnis, Ilga!...

(Ilga iet.)

I l g a d u r v i s : Ardievu!...

A r t i s : Es saku: Uz redzēšanos! (priecīgi.) Uz redzēšanos!

L i n a r d s kā viņš domas uzminējis: Un kad tu nāksi atpakaļ, rozēm pušķosim mēs tavu ceļu. Kā karalieni vedīsim savā pilī. Un atkal, atkal būs mūsu miera valstībā zilās dienas un tad saule lēks un nenoies! Uz redzēšanos, Ilga!

I l g a stāv durvīs ar galvu pret stenderi atspiedusēs, tad atgriežas, noskūpst abus un klusuciedzama iziet.

A r t i s viņai no pakaļas: Dzīvo, Ilga!

(Brīdi liels klusums.)

(A r t i s domīgi stāv pie loga. L i n a r d s sēž, galvu uz rokām atspiedis.)

A r t i s klusu: Tukšāks palika istabā.

L i n a r d s : Un sirdī.

A r t i s : Un mēs taču bijām uz visu sagatavoti.

L i n a r d s : Vai tev nav žēl viņas?

A r t i s : Nē. Priekš tam es viņu par daudz mīlu.

L i n a r d s klusu ciedzams spiež viņam roku.

(Klusums.)

L i n a r d s : Vai nelasīsim tālāk?

A r t i s : Lasīsim... (Iet un atsēžas divānā; Linards nogulstas un paņem grāmatu; lasa.) „Un nav dzīvē nekā jaukāka par mūžīgā, svētlaimīgā miera burvību. Viņš nepazīst šaubu un veltīgu baiļu. Viņš zin visus pasaules noslēpumus. Kā karalis, kā karalis valda viņš pār pasauli...

(Liels miers valda istabā.)

P r i e k š k a r s